

Asia: VN/5843/2026

Sosiaali-ja terveysministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä seurannan vähimmäistiedoista ja vähimmäistiedon hallintamalleista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne tähän tekstikenttään

Tehy ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja pitää tärkeänä, että hyvinvointialueiden sosiaali ja terveydenhuollon seuranta ja arviointia koskeva tiedontuotanto on valtakunnallisesti yhtenäistä, läpinäkyvää ja tarkoituksenmukaista. Asetusluonnoksen tavoitteet tiedon hallintamallin selkeyttämisestä ja päällekkäisen tiedonkeruun vähentämisestä ovat kannatettavia.

Tehy kuitenkin korostaa, että asetuksen toimeenpano ei saa lisätä hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa eikä heikentää asiakas ja potilastyöhön käytettävää aikaa. Vähimmäistietojen tuottaminen edellyttää riittäviä resursseja, toimivia tietojärjestelmiä sekä henkilöstön osaamisen ja työajan huomioimista.

Asetusluonnos perustuu sosiaali ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 29 §:n muutokseen, joka tuli voimaan 1.1.2026. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin seurannan ja arvioinnin vähimmäistiedoista sekä niiden hallintamalleista.

Tehy on aiemmissa lausunnoissaan toistuvasti painottanut, että hyvinvointialueiden ohjaus ja seurantajärjestelmien kehittämisen on oltava realistista suhteessa alueiden taloudelliseen tilanteeseen ja henkilöstöresursseihin. Hyvinvointialueet toimivat jo nyt merkittävien rahoitus ja henkilöstöhaasteiden keskellä, mikä on huomioitava myös tiedonkeruuta koskevassa sääntelyssä.

Keskeiset huomiot asetusehdotuksesta

1. Vähimmäistietojen laajuus ja käyttötarkoitus

Tehy pitää tärkeänä, että vähimmäistiedot rajataan aidosti välttämättömiin tietoihin, joita hyödynnetään selkeästi määriteltyihin ohjaus , seuranta ja arviointitarkoituksiin. Tietojen kerääminen ei saa muodostua itseisarvoksi.

Tietosisältöjen osalta on varmistettava, että:

- tiedot ovat vertailukelpoisia ja laadukkaita
- tiedonkeruulla on selkeä yhteys hyvinvointialueiden toiminnan kehittämiseen
- kerättyä tietoa palautetaan hyvinvointialueille hyödynnettävässä ja ymmärrettävässä muodossa
-

2. Hallinnollisen taakan vähentäminen

Tehy pitää asetuksen tavoitteena olevaa päällekkäisten tiedonkeruiden karsimista erittäin tärkeänä. Käytännössä tämä edellyttää, että:

- samoja tietoja ei kerätä useaan kertaan eri viranomaisille
- olemassa olevia rekistereitä ja tietovarantoja hyödynnetään ensisijaisesti
- tietojen toimittamisen aikataulut ja menettelyt ovat selkeitä ja kohtuullisia

Mikäli asetuksen toimeenpano johtaa uusien tiedonkeruuprosessien rakentamiseen ilman vastaavaa vanhojen purkamista, tavoite hallinnollisen taakan keventämisestä ei toteudu.

3. Henkilöstövaikutukset ja osaaminen

Tehy korostaa, että vähimmäistietojen tuottaminen nojaa pitkälti sosiaali ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön kirjaamistyöhön. Tämän vuoksi:

- tiedonkeruun vaikutukset henkilöstön työaikaan ja työkuormaan on arvioitava huolellisesti
- tietojärjestelmien on tuettava sujuvaa ja yhdenmukaista kirjaamista
- henkilöstölle on varattava riittävästi aikaa ja koulutusta tiedontuotantoon liittyviin tehtäviin

Asetuksen toimeenpano ei saa heikentää asiakas ja potilastyön laatua tai saatavuutta.

4. Vastuut ja roolit hallintamallissa

Tehy pitää tärkeänä, että hallintamallissa määritellään selkeästi eri toimijoiden, kuten hyvinvointialueiden, THL:n ja sosiaali ja terveysministeriön, vastuut ja roolit.

Erityisesti on huolehdittava siitä, että:

- hyvinvointialueille ei siirry kohtuuttomasti uusia velvoitteita ilman vastaavaa resursointia
- valtakunnallinen ohjaus tukee alueita eikä muodostu yksisuuntaiseksi raportointivelvoitteeksi

Tehy esittää, että asetuksen jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa:

1. Vähimmäistietojen sisältö rajataan tiukasti ja niiden käyttötarkoitus kuvataan selkeästi.
2. Hallinnollisen taakan vähentämistä seurataan konkreettisesti ja tarvittaessa vähimmäistietoja tarkistetaan.
3. Asetuksen henkilöstö ja resurssivaikutukset arvioidaan osana kokonaisuutta.
4. Tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja käytettävyys varmistetaan ennen velvoitteiden täysimääräistä soveltamista.
5. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyys turvataan, jotta asetuksen velvoitteet voidaan toteuttaa ilman haitallisia vaikutuksia palvelutuotantoon.

Lausunnossa mukana Kuntoutusohjaajat ry, Bioanalyttikot ry ja Suomen Ensihoitoalan liitto ry.

Marjamaa Petra
Tehy ry